

5. Свято Р. Олександр Коваль: «Я завжди був Донкіхотом...» / Р. Свято // Кіно-театр. – 2010. – № 6. – С. 35–39.
6. Словник української мови. В 11 т. Т. 5. / АН УРСР. Ін-т мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – Київ : Наук. думка, 1980. – 463 с.
7. Фрейд З. Бесстрашные истины : [пер. с нем.] / З. Фрейд ; [вступ. ст. и сост. С. Капелуш, А. Литвинов]. – Москва : Вагриус, 2006. – 504 с.
8. Ширман Р. Алхимия режиссуры. Мастер-класс / Р. Н. Ширман. – Киев : ЗАО Телерадиокурьер, 2008. – 448 с.

References

1. Zubavina, I. (2007). *Cinematography of Independent Ukraine: Trends, Films, Figures*. Kyiv: Feniks.
2. Lavrynovych, L. (2008). ‘Discourse of memory in contemporary Ukrainian prose: the main ideological and thematic tendencies’. *Filolohichni Studii [Philological Studios]*, no.1/2, pp. 100–106.
3. Razbezhkina, M. (2017). *The Effect of a Fellow Traveler*. Available at: <<http://seance.ru/n/31/sjuzhet31/effekt-poputchika/>> [Accessed 15 January 2018].
4. Rodnjans'kij, A. (2017). *Exchange*. Available at: <<http://seance.ru/n/31/sjuzhet31/obmen/>> [Accessed 5 January 2018].
5. Sviato, R. (2010). Oleksandr Koval: «I've Always Been a Don Quixote...», *Kino-Teatr [Movie-Theater]*, no. 6, pp. 35–39.
6. Bilodid, I., ed. (1980). *Dictionary of the Ukrainian language*. In 11. vol, vol. 5. Kyiv: Naukova Dumka.
7. Freud, S. (2006). *The Rigorism of Truth*. Moscow: Vagrius.
8. Shyrman, R. (2008). *The Alchemy of Directing. Master-Class*. Kyiv: Teleradiokurier.

© Москаленко-Висоцька О. М., 2018

УДК 007: 304

Петренко Сергій Іванович
старший викладач кафедри тележурналістики
та майстерності актора,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
serperiv@mail.ru

ШАБЛОННИЙ ВІДЕОМОНТАЖ ЯК ОЗНАКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕЛЕПРОГРАМИ

Мета роботи. Дослідити процес формування шаблонності відеомонтажу, а також його системний розгляд за допомогою вивчення інформаційних програм як джерел цього процесу. У статті аналізуються прийоми відео-

монтажу, які властиві телевізійним новинам, спростовується думка, що шаблонний відеомонтаж в інформаційних випусках перешкоджає адекватному сприйняттю інформації та спотворює її зміст. Завдання монтажу будь-якого інформаційного випуску полягає в тому, щоб зробити його доступним і зрозумілим для пересічного глядача. Методи дослідження. Використано системний підхід щодо визначення шаблонності відео-монтажу як ознаки інформаційної телепрограми. Якщо змонтований відеоряд не заважає глядачеві сприймати телевізійну інформацію в усіх притаманних їй аудіовізуальних аспектах (текст, аудіо, відео) і, навпаки, сприяє кращому донесенню до аудиторії сенсу інформації, закладеної в картинці – це свідчення системності, а отже, шаблонності монтажу. Процес моделювання запропонованих шаблонних правил монтажу інформаційної телепрограми є основоположним критерієм щодо монтажу телевізійного інформаційного матеріалу. Наукова новизна результатів полягає в розробленні пам'ятки основних шаблонних правил монтажу сучасної інформаційної телепрограми. Вперше систематизовано фактори впливу на формування шаблонності відео-монтажу з огляду наукових понять «шаблон» і «монтаж». Практичне значення одержаних результатів полягає в підвищенні результативності формування монтажу сучасної інформаційної телепрограми. Висновки. Проаналізовано характерні риси моделювання монтажу інформаційної телепрограми і нових ефективних прийомів шаблонності відео-монтажу на базі запропонованої методики. Доведено ефективність використання шаблонності в монтажі інформаційних матеріалів і, як результат, формуванні позитивного впливу на глядача.

Ключові слова: шаблон, відеомонтаж, інформаційна телепрограма, перебивка, макроплан.

Петренко Сергей Иванович старший преподаватель кафедры тележурналистики и актерского мастерства, Киевский национальный университет культуры и искусств, Киев, Украина

Шаблонный видеомонтаж как признак информационной телепрограммы

Цель работы. Исследовать процесс формирования шаблонности видеомонтажа, а также его системное рассмотрение посредством изучения информационных программ как источников этого процесса. В статье анализируются приемы видеомонтажа свойственны телевизионным новостям, опровергается мнение, что шаблонный видеомонтаж в информационных выпусках препятствует адекватному восприятию информации и искажает ее содержание. Задача монтажа любого информационного выпуска состоит в том, чтобы сделать его доступным и понятным для рядового зрителя. **Методы исследования.** Применен системный подход по определению шаблонности видео-монтажа как признака информационной телепрограммы. Если смонтирован видеоряд не мешает зрителю воспринимать телевизионную информацию во всех присущих ей аудиовизуальных аспектах (текст, аудио, видео) и, наоборот, способствует лучшему донесению до аудитории смысла информации, заложенной в картинке – это свидетельство системности,

а значит, шаблонности монтажа. Процесс моделирования предложенных шаблонных правил монтажа информационной телепрограммы является основоположным критерием для монтажа телевизионного информационного материала. **Научная новизна** заключается в разработке записей для основных шаблонных правил монтажа современной информационной телепрограммы. Впервые систематизированы факторы влияния на формирование шаблонности видео-монтажа с учетом научных понятий «шаблон» и «монтаж». Практическое значение полученных результатов заключается в повышении эффективности формирования монтажа современной информационной телепрограммы. **Выводы.** Проанализированы характерные черты моделирования монтажа информационной телепрограммы и новых эффективных приемов шаблонности видео-монтажа на базе предложенной методики. Доказана эффективность использования шаблонности в монтаже информационных материалов и, как результат, формировании положительного воздействия на зрителя.

Ключевые слова: шаблон, видеомонтаж, информационная телепрограмма, перебивка, макроплан.

Petrenko Sergei, Senior lecturer of the chair of television journalism and actor's mastership, Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Template video editing as a sign of an information TV program.

The purpose of the work. To investigate the process of forming the stereotyped video editing, as well as its systematic consideration by studying information programs as sources of this process. The article analyzes the techniques of video editing inherent in television news, refutes the idea that template video editing in information releases hinders adequate perception of information and distorts its content. The task of editing any information release is to make it accessible and understandable to the ordinary viewer. **Research methodology.** A systematic approach is used to determine the templating of video editing as a feature of an information television program. If the mounted video does not prevent the viewer from perceiving television information in all its audiovisual aspects (text, audio, video) and, conversely, contributing to a better presentation to the audience of the meaning of the information contained in the picture – this is a testimony to the systemicity and, consequently, the pattern of installation. The simulation process of the proposed template rules for the installation of an informational television program is a fundamental principle for the installation of a television information material. The scientific novelty of the results is to develop a memorabilia of the basic template rules for the installation of a modern information television program. For the first time, the factors influencing the formation of the template of video editing from the review of scientific concepts, «template» and «montage» are systematized. The practical significance of the results obtained is to increase the efficiency of the formation of the installation of a modern information television program. **Conclusions.** The characteristic features of the simulation of the installation of an informative television program and new effective methods of video montage patterning on the basis of the proposed methodology are analyzed. The efficiency of the use of template in the installation of informational materials and, as a result, the

formation of a positive impact on the viewer is proved. Testing of the results of the research is realized on the basis of experimental checking of the proposed template rules for the installation of information television program (according to S. I. Petrenko), which gave positive results.

Key words: template, video editing, informational TV program, macro plan.

Вступ. Специфікою інформаційної телепрограми є особлива стилістика монтажу та викладу відеоматеріалу. Тому виявлення факторів, що впливають на формування шаблонності відеомонтажу як ознаки інформаційної телепрограми є актуальною проблемою, вирішення якої суттєво різниться, наприклад, від стилістики побудови відеоряду в кіно чи прикладних телепрограмах. Монтажу телевізійних програм в цілому приділяли чимало уваги ще радянські дослідники, що цілком виправдано, бо саме наприкінці вісімдесятих років ХХ ст. телевізійний монтаж зазнає значного розквіту. Перші кроки в цьому напрямі зробили такі відомі фахівці галузі журналістики як М. Вільчек [1], А. Соколов [9], М. Рабігер [8], В. Горпенко [3], Н. Утілова [10]. Проте аналіз монтажу властивий суто інформаційним програмам в незалежній Україні не здійснювали. Це пояснюється тим, що інформаційні програми постійно зазнають змін, а відтак оптимізуються. У своїх працях вчені здебільшого виокремлюють негативний вплив шаблону на телебаченні як на глядача, так і на сам інформаційний продукт.

Головною метою дослідження є розкриття суті процесу формування шаблонності відеомонтажу, його системний розгляд за допомогою вивчення інформаційних програм як джерел цього процесу.

Об'єктом наукового дослідження обрано процес створення формування шаблонності відео-монтажу за ознаками інформаційної телепрограми, а предметом – розробка рекомендацій щодо формування шаблонності під час монтажу інформаційних програм. Мета дослідження обумовлює розв'язання таких завдань:

1. проаналізувати причини того, що в процесі монтажу інформаційних матеріалів використовують шаблон;
2. довести ефективність використання шаблонності в монтажі інформаційних матеріалів і, як результат, формуванні позитивного впливу на глядача.

Виклад основного матеріалу. Найбільш уніфіковане визначення подає тлумачний словник української мови у чотирьох томах: «Шаблон – прийнятий загально визнаний зразок взятий для наслідування; штамп, банальність, трафарет» [7, с. 43]. Телебачення досить часто недоречно користується штампами, а саме: мовними, стилістичними, композиційними, надмірне або необдумане вживання яких дає глядачеві негативний змістовий чи естетичний ефект. Сучасній українській тележурналістиці притаманні всі ці різновиди телевізійних штампів. Часто вони навіть поєднуються в одній інформаційній програмі. Утім, не завжди шаблонна складова є недоречною. Інформаційні випуски, головною ознакою яких є оперативність, найчастіше збагачуються від банально простого та зрозумілого усім відеомонтажу.

Оскільки новина – це розповідь про сьогоднішній день, будь-яка інформація, яку знайшов репортер, створюється максимально оперативно «сьогодні на сьогодні» і повинна подаватися в найближчому ефірному випуску. Через це нерідко доводиться, задля оптимізації творчого процесу, автоматично використовувати відзнятий матеріал у «трафарет» – шаблон: завжди розпочинати монтаж сюжету з адресного (заявочного) плану, тобто з показу на загальному плані місця, де розгортатиметься подія. Натомість, ніколи не ставити на початку сюжету синхрон, бо тоді глядачі не зрозуміють, хто говорить, чому і навіщо. Чи, скажімо, завжди витримувати постійний темп монтажу в 3 секунди, бо саме така довжина планів відповідає ритму інформаційного тексту.

Шаблонність відео-монтажу інформаційних випусків зумовлена специфікою роботи новин, де час чітко регламентований (у середньому відеозйомка сюжету на місці події триває 90 хв.). В умовах жорсткого дедлайну, в новинах здебільшого не доводиться обирати між дублями одного і того ж плану, зважаючи на їх повну відсутність (відеооператор не може попросити демонстрацію або президента зі свитою ще раз пройти перед камерою).

Доцільно зауважити, що на перший погляд, порівнявши монтаж інформаційних випусків з тим, що практикується у великому кіно, можна подумати, що він не переступив зародкового стану епохи братів Люм'єр, які просто технічно склеювали короткі шматки плівки. Але тоді виникає запитання: як відеоряд здатен утримувати динаміку інформаційних матеріалів, поєднувати простір і час, легко пояснювати складне та концентрувати увагу глядачів? Для цього розглянемо найважливіший елемент мови екрану, основоположний процес як в кінематографі, так і телебаченні – відео-монтаж.

Варто зазначити, що монтаж – головний виразний технічний засіб телебачення. Поняття монтажу в найпростішому вигляді означає процес з'єднання шляхом відеозапису в певній послідовності та за певною системою фрагментів у єдине ціле. Це дозволяє створювати ілюзію достовірності того, що відбувається [10, с. 95]. Подібні дефініції висловлюють й телевізійні практики. На думку журналіста та медіа тренера Ігоря Куляса, «за якість новинного монтажу має відповідати репортер. Оскільки саме він був на місці події і саме він ставив завдання оператору до і під час зйомки. І саме він повинен керувати монтажем (тобто, вирішує, які плани і в якій послідовності необхідно склеїти), тобто – повинен монтувати самотужки» [6]. У інформаційних випусках «картинка» не може бути сильніше слова. Сказане репортером за кадром завжди буде насичене більшою інформацією, ніж показане. Тому монтаж інформаційних матеріалів покликаний вибудовувати такий відеоряд, який би не заважав закадровому тексту і не був виразнішим за нього, а допомагав «обманювати» глядача (говорити про одне, те приховане, що непомітне для пересічного глядача, а показувати – інше, об'єктивну дійсність). Звідси ще один шаблон: монтажний ілюстративний відеоряд повинен бути наступним у процесі закадрового тексту, оскільки людина думає швидше, ніж говорить. Якщо дотримана така підпорядкованість, відеоряд і слова не суперечать одне одному,

а впливають на глядача спільно, створюють синергетичний ефект, викликають до життя єдиний інформаційний образ і разом з тим змінюють громадську думку [3].

Відтак, яким буде інформаційний матеріал невідомо до моменту, поки кадри не стануть «пліч-о-пліч». Сенс і образність під час монтажу можуть змінитися кардинально, але на відміну від кіно і авторських програм в інформаційних жанрах (сюжетах, репортажах, звітах і відеоповідомленнях) більшість існуючих монтажних прийомів заборонена. Це єдина ланка екранних мистецтв, при створенні якої монтаж виконує суто технічні шаблонні функції, дозволяючи очистити і впорядкувати відеоряд, з'єднати його із закадровим текстом і підлаштувати під потрібний хронометраж.

Доцільно зауважити, що найважливішим елементом будь-якого кадру під час монтажу є наявність дії, нехай мінімальної. Монтаж повинен створити динаміку навіть там, де її не було. Глядачеві нецікаво дивитися на статичні кадри або «балакучі голови». Йому хочеться, щоб на екрані весь час щось рухалося, хтось кудись йшов, десь щось кричало, стріляло, вибухало, падало. Глядач чекає на феєрію. І монтаж повинен виправдати такі сподівання. Тому найважливіший закон монтажу говорить: з двох рівних планів треба вибирати той, де є дія, розвиток, життя, екшен.

На думку М. В. Вільчека, лише динамічних кадрів недостатньо. В інформаційній програмі повинно бути поєднання загальних динамічних картинок з деталізуючими моментами («вставками»). Останні, на думку вченого, створюють ритмізацію дії. Крім того, завдяки макропланам, застосовуються й прийоми психологічної та емоційної підказки [1]. Так, реакцією на гострі незручні, часом провокаційні питання адресовані відомим політикам, чиновникам і бізнесменам часто є вставками макропланів тремтячих рук, бігаючих очей або сильного потовиділення. Такі деталі – «перебивки» передають напругу, і цим викликають певні емоції в телеглядачів: співчуття, відчай, ненависть тощо. Крупний план дає можливість зануритися в психологію людини [5, с. 98]. Реакція в кожного своя і може бути абсолютно непередбачуваною. Різниця – в усьому: в звичках, у виразі обличчя, у конкретній ситуації.

Отже, виходячи з визначення макроплан, який показує окремо взятий предмет на персонажі й застосовується, щоб акцентувати на чомусь увагу, візуально підкреслити. Натомість, дослідник В. М. Головецький, в статті «Штампи в тележурналістиці», наводячи приклад репортажу з Верховної Ради України стверджує: «...кадри з такою «екзотичною» атрибутикою народних депутатів, як дорогі портфелі, розкішне взуття, годинники та подібне...» – це шаблони, які не створюють ефекту від показу деталей, а відтак непотрібні й зводяться нанівець» [2]. Так, В. М. Головецький нарікає на використання традиційних крупних планів (макропланів) під час зйомок репортажного нарису про людину, де: «...механізатор (фермер, керівник агропідприємства), який розминає в жмені зерно нового врожаю чи грубі, зашкарублі руки селянки» [2]. На його думку, використання таких крупних планів під час монтажу «надмірно експлуатують монтаж, як результат, тема нелегкої сільської праці теж нівелюється» [2].

Доцільно зауважити, що монтаж покликаний з'єднувати загальне з приватним. Показ деталей про які зазначалося вище, чи як прийнято називати на телебаченні «розкадрування», а під час монтажу «перебивання», у матеріалах інформаційних випусків використовуються для показу і підкреслення характерних ознак людей, явищ, об'єктів, історії. Таким чином, перебивочний кадр як важливий елемент відеоінформації, повинен містити цікаві деталі, що характеризують особистість співрозмовника. Якщо ж проаналізувати приклад наведений автором статті, то демонструючи глядачеві елементи розкоші та дороговизни, репортер одним лише змонтованим відеорядом викриває статки народних обранців. Та найбільше, автор статті «Штампи в тележурналістиці» засуджує послідовність чергування великих, середніх і загальних планів під час монтажу інформаційних випусків [2]. Утім, таке догматичне дотримання теоретичних правил монтажу телевізійних кадрів дозволяє, насамперед, сприяти динаміці новинних випусків, зосереджувати увагу телеглядачів і максимально передавати через картинку об'єктивну дійсність відзняту на місці події.

Отже, консервативна послідовність чергування планів у монтажі інформаційних програм жорстко регламентує журналіста аби з матеріалу не зникло головне – ясність події для глядача. Невигадливість формули інформаційного монтажу «великий-середній-загальний» дозволяє показати подію відсторонено, зберігаючи вдавану незалежність погляду, і у цьому головна хитрість. Такий монтаж створює повну ілюзію події: робить його зрозумілим, доводить, що вона не «кіношна», а справжня, реальна [4, с. 45]. Таким чином, убога технічність і шаблонність, створюють нові віртуальні просторово-часові співвідношення. Для інформаційного випуску цього більш ніж достатньо.

Виходячи з вищезазначеного доцільно зауважити, що головними завданнями шаблонного інформаційного монтажу: ущільнити, стиснути, зменшити до максимуму і відтворити вкрай простими засобами візуальний образ простору і часу події, що відбувається, щоб глядач чітко зрозумів, що з ким і де сталося. Монтаж за своєю суттю не створює інформаційний образ новинного матеріалу. Він лише візуалізує те, що має закадровий текст. Тому головний закон монтажу сюжету дуже простий: кращий монтаж не помітний глядачеві. Короткі жанрові форми інформаційних матеріалів створюють таку концентрацію візуальної енергетики, яка недоступна жодному фільму. Людське сприйняття – основоположний критерій для монтажу телевізійного інформаційного матеріалу [8, с. 113]. Тому в окремих телекомпаніях для вироблення стильової єдності інформаційних програм виробляються уніфіковані правила монтажу у вигляді своєрідної пам'ятки.

Згідно наукового дослідження, доцільно уніфікувати правила, а саме: пам'ятку з основних шаблонних правил монтажу інформаційної телепрограми (за С. І. Петренком):

1. Шаблон взаємозв'язку тексту і кадру. Насамперед, пишеться закадровий звук, а потім накладається відео-зображення. В інших випадках

важко контролювати й забезпечувати взаємозв'язок окремих фрагментів тексту з окремими кадрами за змістом.

2. Шаблон тривалості кадрів. Хронометраж інформаційних кадрів і «перебивок» – 3 секунди. Все, що менше 3-х секунд неприпустимо. Перший і останній кадр (заявочні: панорама і наїзд-від'їзд) кожного інформаційного сюжету триває 5 секунд. Затягнуті (4, 5 секунд) кадри не повинні пом'якшувати загальної динаміки подій і не робити сюжет «ледачим». Коротші за 3 секунди кадри використовувати у двох випадках: коли без даного кадру (за змістом) не обійтися, і коли короткий кадр не призводить до дисонансу із загальною ритмікою сюжету або монтажу.

3. Шаблон зафіксованої камери. Рух камери, зазвичай, заважає глядачеві зосередитися на тій інформації, яка міститься в кадрі, і вже поготів відволікає від сприйняття звуку, а значить, і змісту тексту. Знімати відео рухомою камерою (з голови, з плеча, з руки) доцільно лише в тому випадку, якщо ведеться прихована, оперативна зйомка, ексклюзив чи подія сталася в натовпі, де можливості встановити штатив не має. Забороняється використання панорам і «наїздів-від'їздів» поспіль. Занадто багато «руху» створює непотрібну хаотичність, а надто мало – змушує глядача нудьгувати.

4. Шаблон внутрішньої кадрової динаміки. У кадрі не повинно бути внутрішньої статичності. Інформація, що міститься в кадрі повинна бути динамічною, мати внутрішню кадровий розвиток, мати подію, життя.

5. Шаблон склейки. Сам по собі момент зміни кадру (склейка) є відволіканням. Тому будь-які спецефекти, що іноді використовують у склейках (шторки, «спалахи» та ін.) відіграють негативну роль. Краще робити ЗТМ (3 чорні кадри між частинами одного синхрону) або розкадровуватися.

Загальний монтаж.

1. Під час відеомонтажу використовуються кращі кадри з вихідного матеріалу.

2. Зміна кадрів повинна відповідати ритму змісту тексту.

3. Загальні, середні й великі плани необхідно постійно чередувати між собою.

4. Кожен змонтований кадр повинен в ідеалі мати початок, середину і кінець. Принаймні – середину і кінець, тобто дія, яка триває в кадрі повинна остаточно завершитися. Наприклад, перейти до монтажу наступного кадру можна тільки після того як людина вийшла з кадру, а не в процесі, двері закрилися, а не закриваються тощо.

5. Якщо в кадрі, необхідному для монтажу, фігурує яка-небудь вивіска, табличка чи плакат з текстом, то глядач повинен мати можливість встигнути прочитати написане.

6. Заморожувати, уповільнювати або прискорювати зображення при монтажі дозволяється тільки у виняткових випадках (інформаційно-розважальний сюжет у стилі «інфотейнмент» або це єдиний можливий вихід із ситуації).

7. Останні кадри сюжету можуть бути синхроном (балакучою головою) тільки у випадку, коли сказане – беззаперечна істина.

Панорами і «наїзди-від'їзди».

1. Кожна використана панорама або «наїзд-від'їзд» повинні починатися і закінчуватися «статикою». Переходити до наступного кадру допоки камера знаходиться в русі не дозволяється.

2. Використання панорам і «наїздів-від'їздів» має бути жорстко вмотивовано за змістом: надавати глядачеві додаткову деталізовану інформацію (про масштабність події), поєднувати різні ідеї (прив'язка до місця події) або стежити за рухомим об'єктом (людина нахиляється аби щось підняти).

3. Якщо два різних фрагмента інтерв'ю з однаковою крупністю змонтовані один за одним, то монтажна склейка повинна бути перекрита «перебивкою» Предмет, використовуваний для перебивки, обов'язково повинен знаходитися в тому ж приміщенні або місці, де відбувається інтерв'ю.

4. Положення голови інтерв'ююваного на великому кадрі має бути таким же, як і в наступному монтажному кадрі, наприклад, на загальному плані:

5. На обох кадрах і крупному, і загальному голова повернута ліворуч.

Зв'язок монтажних планів.

Не дозволяється послідовний монтаж кадрів, знятих в одному й тому ж напрямку, що мають непослідовну інформацію.

Наприклад, якщо перший кадр – людина, яка заходить у приміщення, то в наступному кадрі ніяк не може виходити з автобусу. Або, якщо перший кадр – людина з повним кухлем пива, то наступним кадром не може бути кухня порожнім.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше на основі обґрунтування основних шаблонних правил монтажу сучасної інформаційної телепрограми виявлені й систематизовані ознаки інформаційної телепрограми, які були покладені в основу побудови методики шаблонності відео-монтажу.

Висновки. Статтю присвячено актуальній проблемі щодо розгляду шаблонності відео-монтажу як ознаки інформаційної телепрограми. Проаналізовано причини того, що в процесі монтажу інформаційних матеріалів використовують шаблон, а також зроблено огляд наукових понять «шаблон» і «монтаж». Розроблено пам'ятку основних шаблонних правил монтажу сучасної інформаційної телепрограми. Доведено ефективність використання шаблонності в монтажі інформаційних матеріалів і, як результат, формуванні позитивного впливу на глядача.

Апробація результатів дослідження реалізована на основі експериментальної перевірки запропонованих з основних шаблонних правил монтажу інформаційної телепрограми (за С. І. Петренком). Практичне значення одержаних результатів полягає в підвищенні результативності формування монтажу сучасної інформаційної телепрограми. Матеріали дослідження можуть використовуватися спеціалістами в галузі аудіовізуального мистецтва для вироблення стильової єдності інформаційних програм. У цілому можна зазначити, що в процесі стильової єдності інформаційних програм вдалося отримати рішення з підвищеними уніфікованими правилами монтажу. Це зумовлене ефективністю методики, запропонованої в результаті дослідження.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку розширеного кола факторів впливу на формування монтажу інформаційної телепрограми і нових ефективних прийомів шаблонності відео монтажу на базі запропонованої методики.

Список використаних джерел

1. Вильчек В. М. Глазами не-болельщика / В. М. Вильчек // Телестадіон. – Москва, 1972. – С. 59–74.
2. Головецький В. М. Штampi в тележурналістиці / В. М. Головецький // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. Серія : Філологічні науки. – 2007. – Вип. 31. – С. 210–212.
3. Горпенко В. Г. Виразальні можливості монтажу. – Київ : Київ. держ. ін-т театрального мистецтва імені І. К. Карпенка-Карого, 1999. – 59 с.
4. Горпенко В. Г. Сюжетотворчі можливості монтажу. – Київ: Київ. держ. ін-т театрального мистецтва імені І. К. Карпенка-Карого, 1999. – 62 с.
5. Куляс І. В. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення, професійна етика журналіста-інформаційника / І. В. Куляс, О. Р. Макаренко. – Київ : МГО Інтерньюз Україна, 2006. – 120 с.
6. Новий тлумачний словник української мови. У 4 т. Т. 4. / Уклад. : В. Яременко, О. Сліпущко; ред. рада: О. А. Амауні [та ін.]. – Київ: Аконт, 1998. – 941 с.
7. Рабигер М. Режиссура документального кіно : учеб. пособие / В. Рабигер. – Москва : Ин-т. повышения квалификации работников телевидения и радиовещания, 1999. – 121 с.
8. Соколов А. Г. Монтаж : телевидение, кино, видео. В 3 ч. Ч. 3. – Москва : «625», 2001. – 207 с.
9. Утилова Н. И. Монтаж : учеб. пособие для студентов вузов – Москва : Аспект Пресс, 2004. – 171 с.
10. Эйзенштейн С. М. Монтаж. – Москва : Музей кино; Эйзенштейн-центр, 2000. – 591 с.

References

1. Amatuni, O.A. ed. (1998). *New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language Novyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy*. In 4 vol. Vol. 4. Kyiv: Akonit.
2. Vylchek, V.M. (1972). *Golems of the non-fan. Telestadion*. pp.59–74.
3. Holovetskyi, V.M. (2007). *Shtampy v telezhurnalistytsi Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho unyversytetu im. I. Franka. Seriiia : Filolohichni nauky [Bulletin of the Zhytomyr State University named after. I. Franko Series: Philological Sciences]*, issue 31, pp.210–212.
4. Horpenko, V. H. (1999). *Exceptional installation possibilities*. Kyiv : Kyiv State Institute of Theatrical Art named after I. K. Karpenko-Karya.
5. Horpenko, V.H. (1999). *The plot creation possibilities*. – Kyiv: Kyiv State Institute of Theatrical Art named after I. K. Karpenko-Karya.
6. Eizenshtein, S.M. (2006). *Montazh*. Moscow: Muzei kynno; Эйзенштейн-tsentr.
7. Kulias, I.V. and Makarenko, O.R. (2006). *Effective television production: standards of information broadcasting, professional ethics of journalist-informer*. Kyiv : МНО Interniuz Ukraina.

8. Rabiger, M. and Rabyher, M. (1999). *Directing documentaries*. Moscow: Institute for Advanced Studies of Television and Radio Broadcasters.

9. Sokolov, A.H. (2001). *Installation: television, film, video*. In part 3. Part 3. Moscow: 625.

10. Utylova, N.Y. (2004). *Montazh : ucheb. posobyе dlia studentov*. Moscow: Aspekt Press.

© Петренко С. І., 2018

УДК 792.028.6=161.2-055.2:792 “19”

Погуца Наталя Миколаївна
аспірантка,
Київський національний
університет культури і мистецтв,
Київ, Україна
natik_matyash@ukr.net

ЕВОЛЮЦІЯ СЦЕНІЧНОГО ОБРАЗУ УКРАЇНКИ В ТЕАТРАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Мета статті – дослідити особливості еволюції сценічного образу українки в театральному мистецтві початку ХХ ст. **Методи дослідження** полягають у застосуванні мистецтвознавчого, а також історико-логічного методів. Зазначений методологічний підхід дозволяє розкрити головні причини, що зумовили динаміку еволюції сценічного образу українки в театральному мистецтві поч. ХХ ст. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**: охарактеризувати народний і модерністський напрямки в українській драматургії та театральному мистецтві початку ХХ ст.; проаналізувати еволюцію сценічного образу українки в контексті взаємодії народницьких і модерністських тенденцій; з'ясувати значення впливу обмеженого українського театального простору на еволюцію сценічного образу українки. **Наукова новизна**. З позиції мистецтвознавства здійснено комплексний аналіз еволюції сценічного образу українки в театральному мистецтві на поч. ХХ ст. Вперше з'ясовано, що в українській драматургії поч. ХХ ст. чітко прослідковується два головних спрямування: народницьке й модерністське, які засвідчують про своєрідну амбівалентність національного театального мистецтва означеного періоду. **Висновки**. Класичний український театр, зіпертий на потужний пласт традиційної культури, дбав про збереження духовних цінностей народу, а також сприяв європеїзації національного театального мистецтва. На поч. ХХ ст. на сцені театру корифеїв, поряд із традиційним сценічним образом українки – героїні соціально-побутової драми та комедії, з'явилися героїні модерних п'єс Лесі Українки, В. Винниченка, О. Олесья, в образах яких розкривалися нові грані жіночого характеру. Еволюція